

CONCEPTVERSLAG

RAADSMARKT GEMEENTE HAARLEM OVER ID-BANEN RAADSZAAL, 16 JUNI 2011, 19.00 – 20.40 UUR

Mevrouw **Hoffmans**, voorzitter van de commissie Samenleving, heet de aanwezigen welkom bij deze bijeenkomst die is georganiseerd door het comité Geen ID, slecht idee. Zij geeft de microfoon over aan freelance journaliste Brigit Kooijman die als gespreksleider zal optreden bij deze raadsmarkt over ID-banen.

Brigit Kooijman kondigt aan enkele personen te gaan interviewen die getroffen worden door de dreigende afschaffing van de ID-banen. Maar om te beginnen zal Freddie Kuiper, zichzelf begeleidend op accordeon het Idee lied zingen. De tekst is van Roni Klinkhamer.

Idee lied

Kinderen uit de binnenstad
Hebben veel plezier gehad
Van hun speeltuin 't Paradijsje
Maar schrap die maar van het lijstje
Kinderen kunnen niet meer spelen
Gaan zich vreselijk vervelen
Want er zijn geen toezichthouders
Tot verdriet van kind en ouders

Geen idee slecht idee
Daar maak jij geen vrienden mee

Een non-profitorganisatie
Zet zich in voor emancipatie
Kan direct z'n deuren sluiten
De ID'ers vliegen naar buiten
Release te gek al 40 jaar
Is straks ook nog de sigaar
Kwetsbaren zijn weer de klos
Ja dan zijn de beren los.

Geen idee, slecht idee
Daar bezuinig jij niet mee

Cliëntenbond en EcoSol
Houden het niet lang meer vol
Menig puike kunstinstelling
Gaat waarschijnlijk op de helling
Kunst is slechts een linkse hobby
Zorg is maar een rooie lobby
In 't gareel, pas u aan
Zo heeft u uw best gedaan

Geen idee slecht idee
Hebben wij geen vrede mee

Straatjournaal straks opgeheven
Moet je maar niet dakloos leven
Liever nemen dan te geven

Geld dat lijkt het doel in 't leven
Alles wat geen geld opbrengt
Wegbezuinigd niks verlengd
Niets mag gratis, idealen
Wat kan men daar mee betalen

Geen idee slecht idee
Doe je niemand voordeel mee

Stedenband Haarlem-Mutare
Kan straks naar zijn navel staren
Wereldvenster gaat aan gruzels
Wat hen rest zijn kruiswoordpuzzels
En het lot van MCH
Tel je op 1 vinger na
Van broedplaats voor de integratie
Tot een broeinest vol frustratie

Geen idee, slecht idee
Voor de goede goede vree

Niets geklaagd u krijgt ww
Vind u dat geen goed idee
Lekker fijn naar buiten staren
De manier om geld te sparen
De toekomst samen vorm te geven
Is het doel om voor te leven
Met respect voor al wat leeft
Dat is pas wat waarde heeft

Een idee goed idee
Neem dat in de toekomst mee

Korte historische schets van gesubsidieerde arbeid in Haarlem

Koos Pelsler, voorzitter van het Platform Minima Organisaties (PMO), geeft een historische schets van gesubsidieerde arbeid in Haarlem. Op 1 april 1818 werd daar de Maatschappij voor Weldadigheid opgericht die aan armenzorg deed, gekoppeld aan tewerkstelling in maatschappelijke projecten. In de jaren dertig van de vorige eeuw deed de Werkverschaffing zijn intrede. Dat heeft blijvende resultaten opgeleverd als de Afsluitdijk en het Amsterdamse Bos. In de decennia daarna werd liever gesproken van gesubsidieerde maatschappelijk nuttige arbeid, wat later uitmondde in de Melkert- en ID-banen. Haarlem liep weer voorop met een Werk Ervarings Plan (WEP). Dat werd landelijk bekend toen een vrouw die via een WEP-baan was binnengedrongen bij de gemeente, naar buiten bracht hoe die regeling volgens haar werd misbruikt. Dat was destijds een kolfje naar de hand van Willibrord Frequin. Tegelijkertijd speelde toen een discussie over vrijwilligerswerk onder de noemer werk=werk. In de jaren tachtig en negentig ontstonden er veel functies – in het onderwijs, bij beheer en bewaking, bij maatschappelijke instellingen - waar uitkeringsgerechtigden werkten met behoud van hun minimumloon. In 1998 verdwenen de Melkertbanen en verschenen de Banenpool, de WIW en nog weer later de ID-banen. De uitvoering werd bij de gemeente gelegd, de mensen kregen ongeveer 120 procent van het minimumloon. Het is nu al de vierde keer dat actie gevoerd wordt tegen ingrepen in deze banen. In 2002 wilde de gemeente een vacaturestop instellen, wat in de wandelgangen al vlug een sterfhuisconstructie werd genoemd. In 2005 was er ook weer sprake van afschaffing van deze regeling. Een monsterverbond van PvdA, SP en VVD heeft dat toen voorkomen. In 2008 laaide de discussie weer op. Toen beloofde de toenmalige wethouder dat er die raadsperiode niet meer getornd zou worden aan de ID-regeling. In

2002 waren er 550 mensen in de regeling. In 2005 was dat al teruggelopen tot 320 en nu zijn er nog ruim 120 over. Ze werken bij de gemeente, ze beheren buurtcentra, ze zijn ICT-docent of ondersteunen mensen met psychosociale problemen, de diversiteit is groot. De PvdA heeft nu een voorstel ingediend – Haarlemse banen begeleid werken – dat een deel van de loonkosten bij de werkgever legt en die door de gemeente wil laten aanvullen afhankelijk van de arbeidsprestatie. Het Rijk decentraliseert en stapelt bezuiniging op bezuiniging. Maatschappelijke noodzaak en nut van de functies worden vaak onderkend. Maar het uitgangspunt lijkt het geld te zijn. Hij pleit ervoor die volgorde om te keren: eerst kijken naar wat wenselijk is en dan pas naar het geld. Hij wenst iedereen een vruchtbare discussie toe.

ID-banen in de praktijk

Straatjournaal

Jessica Hogenboom, hoofdredacteur van het Straatjournaal, mocht eerder dit jaar de Kenau Hasselaerprijs in ontvangst nemen als blijk van waardering van de gemeente voor haar daklozenkrant. Nu staat zij hier omdat ze één van de drijvende krachten achter haar blad dreigt te verliezen. De 59-jarige Tilly werkt er al twaalf jaar als voltijds distributiemedewerker en heeft in die tijd een enorme vertrouwensband met de verkopers opgebouwd. Zij begeleidt de verkopers bij het vinden van standplaatsen en het overleg met de winkelmanagers. Het is een onmisbare functie. Het Straatjournaal draait financieel quitte. Uit de opbrengst van de verkoop kan de driehoofdige redactie en productie net betaald worden. De distributiemedewerkster kan dankzij de ID-regeling betaald worden, de begroting biedt geen ruimte voor het zelf betalen van het huidige salaris. Als die functie zou verdwijnen, komt het voortbestaan van het blad op het spel te staan. Dan zal het aantal verkopers afnemen, de verkoop zal teruglopen en de kosten per verkochte krant zullen toenemen. De beste tussenoplossing lijkt haar het voorstel van de PvdA, maar de bestaande ID-regeling lijkt haar beter.

Tilly zelf verwacht dat ze bij ontslag zal moeten gaan scheiden om een eigen inkomen te behouden. Zij is 59 jaar en heeft een lichamelijke handicap en zal dus moeilijk een andere baan kunnen vinden. In de jongste editie van het Straatjournaal staat een uitgebreid artikel over de perikelen rond de ID-banen.

Vluchtelingenwerk

Ab Smits werkt al meer dan tien jaar bij Vluchtelingenwerk als medewerker voorlichting, educatie en documentatie. Hij zorgt ervoor dat de consultants en vrijwilligers alle benodigde informatie over de achtergronden van hun cliënten krijgen. Ook aan de buitenwacht geeft hij voorlichting over de achtergronden en beweegredenen van vluchtelingen. Hij gaat naar scholen, staat regelmatig op informatiemarkten en verzorgt publicaties en tentoonstellingen. Dat is belangrijk voor het maatschappelijk draagvlak. Daarnaast zit hij in de ondernemingsraad en is hij de BHV'er. Vroeger werkten er wel vier ID'ers bij Vluchtelingenwerk naast de zeven betaalde krachten. Nu is hij nog de enige. Als hij wegvalt, zal het moeilijk worden alle werkzaamheden die hij nu verricht, te laten doorgaan en bovendien gaat alle ervaring verloren die hij in de loop der jaren heeft opgebouwd. De hulpverleners zullen het moeten doen zonder de kennis van de achtergronden die hij nu nog aanreikt. Er zal niemand meer zijn voor het voorlichtingswerk op scholen en andere plekken. Het draagvlak is in deze tijden toch al broos met al die verhalen in de media die vluchtelingen afschilderen als profiteurs. Hij heeft altijd gezorgd voor het tegengeluid dat vluchtelingen goede redenen hebben om hun land te ontvluchten. Hij is bang dat het draagvlak zal afbrokkelen.

Vluchtelingenwerk zit al in zwaar weer en moet al mensen ontslaan. Er is dus absoluut geen geld om zijn baan om te zetten in een regulier betaalde. Het ziet er dus naar uit dat hij op 1 januari met zijn 49 jaar op straat komt te staan zonder veel uitzicht op ander werk.

Speeltuinen 't Paradijsje

Noemie Zaalberg is ambulante gezinsondersteuner bij De Hartekamp. Zij weet daarom uit eigen ervaring dat kinderen met gedragsproblemen in 't Paradijsje niet met de nek worden aangekeken zoals in de meeste speeltuinen wel gebeurt. Zij schrijft dat voor een groot deel op het conto van de goede sfeer die de beheerder Edward daar in de afgelopen 24 jaar heeft weten te scheppen. Hij kent alle kinderen bij naam en wekt veel vertrouwen bij iedereen. Het is niet voor niks dat binnen de kortste

keren ruim 1600 handtekeningen werden gezet onder een petitie voor zijn aanblijven. Dat geeft wel aan dat er in Haarlem veel steun voor hem is. Overal zie je posters hangen die zeggen dat hij moet blijven. Als voorbeeld van het vertrouwen noemt zij dat iedereen zelf geld in de kassa moet stoppen als men een ijsje of iets dergelijks koopt. Dat gaat goed omdat iedereen weet dat Edward de opbrengst investeert in speelgoed en andere materialen voor de kinderen. Ouders zoeken elkaar daar op en alles is er mogelijk. Edward heeft nu van zijn werkgever Haarlem Effect brieven gekregen dat hij naar een andere baan moet gaan solliciteren. Zijn toekomst is onduidelijk, maar voor haar staat vast dat de speeltuin een beheerder als Edward nodig heeft. In het verleden gingen er wel eens dingen mis met vrijwilligers. Nu is er een vertrouwenwekkende toezichthouder die zorgt voor het beheer en onderhoud van de speeltoestellen, de fietsen en de karren. Kinderen leren er fietsen, zoals hun ouders dat voorheen daar ook al deden. Ze leren er zelfstandig worden, zelf dingen kopen. Autistische kinderen kunnen daar spelen, waar ze zonder toezicht zouden gaan gillen en schoppen. Daar is een beheerder als Edward voor nodig.

ABC Architectuurcentrum Haarlem

Bernadette Traïda verzorgt de inroosting van de ruim vijftig vrijwilligers van dit centrum dat architectuur toegankelijk wil maken voor een groot publiek. Tevens houdt zij adressenbestanden bij en helpt ze bij het inrichten en vormgeven van de jaarlijkse exposities over een Haarlemse wijk. De meeste vrijwilligers verrichten baliediensten van een dagdeel, enkele dagen per maand. De inroosting is dus een stevige, maar onmisbare klus. Het ABC heeft maar een klein team van betaalde mensen. Als zij zou wegvallen zou dat dus een enorme extra werklast betekenen voor dat team dat toch al te maken heeft met een hoge werkdruk. Er was nog een ID-kracht, maar die is onlangs met pensioen gegaan. Ook diens werk moet door het team worden overgenomen. Zij heeft dit werk elf jaar gedaan en zal het gaan missen als de aangekondigde maatregelen doorgaan. Zij is 53 jaar en vermoedt dat het heel lastig zal worden ander werk te vinden. Al zeven jaar lang werkt zij onder dit zwaard van Damocles en heeft zij wel eens vergeefs gekeken of ze elders aan de slag kon. Zij hoopt dat er ergens een pot met geld gevonden wordt om haar gewoon te kunnen blijven doorbetalen, want zij wil graag doorgaan met dit werk.

Mondiaal Centrum Haarlem MCH

Arno Duivestein denkt dat bij afschaffing van de ID-regeling éénderde deel van het met de gemeente afgesproken prestatieplan van het MCH niet meer uit te voeren valt. Daarin worden drie hoofdtaken onderscheiden: beheer en exploitatie van het gebouw, duurzame ontwikkeling en de multiculturele samenleving in Haarlem. Daarvoor staat 2,2 fte, waarvan 0,8 fte. voor beheer in de persoon van Roni Klinkhamer ingevuld wordt via de ID-regeling. Als die wegvalt, verdwijnt dus de hele pijler van beheer en exploitatie. Door de stapelingen met andere bezuinigingen dreigt echter in totaal 1,2 fte. te verdwijnen. Daarmee verwordt het MCH tot een verhuurorganisatie en dat kan de gemeente dan net zo goed zelf gaan doen. Het organiseren van ontmoetingen is een belangrijke functie van het MCH, daardoor ontstaan nieuwe dingen. Er is net een aanzet gemaakt voor een nieuwe flexibeler manier van bedrijfsvoering, met vaste en flexibele werkplekken waardoor nog meer organisaties een plek kunnen vinden in het MCH. Dat betekende echter wel een grotere taak voor de beheerder, al was het alleen maar bij het inroosten. Arno zegt geen idee te hebben hoe dat moet gaan als de beheerder wegvalt. Hij heeft nu al grote moeite om het aantal overuren in avonden en weekenden te bewaken. Als het MCH 32 uur per week kwijtraakt dan vreest hij dat het kloppend hart van multicultureel Haarlem ermee ophoudt. Dat heeft dan ook gevolgen voor de Roze Stad, waarmee nu al veel dingen samen gebeuren. Maar sinds kort deelt die organisatie een kantoor met de Tunesische vereniging en wordt er gesproken over wat elke organisatie die binnen het MCH zetelt, gaat doen aan Roze Stad 2012. Dat soort ontwikkelingen kan allemaal tot stilstand komen.

De Schalm

Jan Coersen is directeur van het kringloopbedrijf De Schalm en zegt numeriek het zwaarst getroffen te worden. Hij heeft twaalf ID-medewerkers in dienst, waarvan negen uit Haarlem die nu op de nominatie staan te moeten worden ontslagen. In totaal heeft hij 58 medewerkers met bij elkaar 45 fte. Hij voorziet grote operationele problemen in alle belangrijke afdelingen als die ID'ers verdwijnen. Zijn bedrijf haalt jaarlijks 2,3 miljoen kilo aan spullen uit de afvalstroom om te recyclen via de winkel

voor de kleine beurs of via de handel voor grondstoffen. Bovendien zitten er continu 80 tot 100 mensen aan het werk in een re-integratietraject. Het is een groot, maar kwetsbaar bedrijf dat de afgelopen jaren verliesgevend was en nu in een stijgende lijn zit. Maar er is absoluut geen ruimte om de ID-banen om te zetten in reguliere. Dan zou hij het bedrijf na een jaar kunnen sluiten. Maar als ze verdwijnen, zit hij ook met een levensgroot probleem. Hij kan ook geen beroep doen op WSW'ers want die zitten bij Paswerk. Het gaat erom dat er via een of andere regeling geld komt om deze noodzakelijke functies te kunnen handhaven. Hij is momenteel hard op zoek naar oplossingen, maar hij voorziet dat het bedrijf zal moeten inkrimpen met alle gevolgen van dien voor milieu en mensen met een kleine beurs die spullen in de kringloopwinkel kopen.

Reacties en discussie

Jessica Hogenboom leest een tekst voor die ze kreeg aangereikt van een Armeense verkoopster van het Straatjournaal. Die schrijft hoe ze bevriend raakte met Tilly en bij haar altijd een luisterend oor kon vinden om haar zorgen te delen. Dankzij de aandrang van Tilly is ze Nederlands gaan leren. Tilly regelt jaarlijkse uitstapjes en kerstpakketten voor de verkopers. Dat zijn belangrijke zaken als je je land hebt moeten verlaten. Zij verwijst naar het artikel in de daklozenkrant. Daar staat ook te lezen hoe een verkoper het dankzij de ID-regeling geschopt heeft tot conciërge.

Klazina Zwanenberg van het PMO spreekt haar diepe respect uit voor de inzet van Tilly voor haar mensen. Dat acht zij kenmerkend voor veel ID'ers. Zij roept de raadsleden op eens vaker op werkbezoek te gaan om goed notie te nemen van wat deze mensen werkelijk doen en betekenen voor de samenleving.

Gabriel Verheggen, directeur van het ABC, zegt dat Bernadette Traïda de smeerolie is voor zijn instelling. Hij voorziet moeilijke tijden, waarin sponsors en subsidies gaan wegvallen. Het ABC draait nu nog goed, maar sommige taken als het inroosteren van vrijwilligers vergen continuïteit. Er zijn veel Bernadetten waar Haarlem trots op mag zijn. Hij roept de raadsleden op daar goed over na te denken. Het plan van de PvdA ziet hij als een mogelijke uitweg.

Remco Trompeter, van LETS (Local Exchange and Trade System) en Ruilhandel Haarlem, pleit voor het zoeken naar creatieve alternatieve oplossingen om mensen aan het werk te houden. Een deel van het Wwb-budget zou bijvoorbeeld ingezet kunnen worden om lokale ondernemers te ondersteunen voor investeringen. Daarmee zou werkgelegenheid tot stand komen en geld overblijven voor andere maatschappelijke functies. Hij zet vraagtekens bij het loonwaardesysteem in het PvdA-plan. Wie zou die immers moeten vaststellen? Bij zijn plan zou dat de opbrengst van de investeringen zijn.

Van diverse zijden wordt gevraagd hoeveel geld er nu per saldo met deze operatie gemoeid is. Hoeveel mensen verdwijnen in de bijstand en kosten de gemeente dan uitkeringsgeld zonder dat er iets tegenover staat. En van hoeveel mensen verwacht men dat ze weer aan een baan komen? Wat kost deze operatie de gemeente per saldo?

Brigit Kooijman zegt begrepen te hebben dat de gemeente ervan uitgaat dat de helft van deze mensen in een uitkering terecht zal komen. Anderen denken dat vrijwel iedereen daarin zal belanden. De gemeente gaat er ook van uit dat veel mensen geen recht op een uitkering hebben vanwege het inkomen van een partner of eigen vermogen.

Harp Tetterode van Release Haarlem zegt dat de gemeente rommelt met leeftijdsgrenzen. Onduidelijk is voor hem of ID'ers met rust gelaten worden vanaf 57 jaar, zoals aanvankelijk gezegd werd, of 62 jaar. Hij verwacht dat 90% in de bijstand zal verdwijnen. Wat is dan nog de winst, even helemaal afgezien van de maatschappelijke schade die wordt aangericht?

Een groepsleerkracht van de Dolfijn onderstreept hoe ID'ers de afgelopen 15 jaar onmisbaar geworden zijn binnen het (basis)onderwijs. Zij hebben kennis opgebouwd om het werk van leerkrachten op te vangen bij ziekte. Het onderwijs wordt steeds meer in de richting van prestaties gedwongen, maar de

ondersteunende factoren worden weggehaald. Leerlingenvervoer voor speciaal onderwijs verdwijnt. Op zijn school is er één ID'er die in de drie kleutergroepen kan optreden. Een ander helpt bij schrijven en leesproblemen in de middenbouw. Eigenlijk zijn zij een soort klassenassistenten geworden.

Ton Bezem van een andere basisschool zegt dat Spaarnesant al veel ID-banen heeft omgezet in reguliere. Er zit op zijn school een ID'er op de administratie. Als die zou wegvallen, neemt de werkdruk op directeur en leerkrachten nog meer toe. Hij pleit voor een goede overgangsregeling om deze noodzakelijke smeerolie voor de organisaties te kunnen behouden.

Een ID'er die al 15 jaar werkt bij een verpleeghuis vindt dat de gemeente duidelijk gemaakt moet worden dat men mensen niet na zoveel jaren zo maar op straat kan zetten en in een uitkering kan stoppen. Hij roept de gemeente op in gesprek te gaan met werkgevers om andere oplossingen te vinden. Dat mag niet alleen aan de werkgever overgelaten worden.

Coby Verbeek van het Informatiesteunpunt eerstelijnszorg ISP heeft een stuk op schrift voor de raadsleden. Zij verwacht dat bij het wegvallen van de ID mensen met een beperking in hoge nood zullen komen omdat hun vraagbaak en toeverlaat verdwijnt. Het gaat vaak om mensen die hard gewerkt hebben aan de wederopbouw van Nederland. Zij draagt de raadsleden op ook eens te kijken naar interne bezuinigingen en wachtgeld bij het gemeentelijk apparaat.

Brigit Kooijman bedankt iedereen voor de bijdragen. Zij hoopt dat deze raadsmarkt informatief geweest is voor raadsleden. Het ging erom te laten zien dat mensen in ID-banen in het verborgene veel maatschappelijk nuttig werk verzetten dat zich niet in geld laat uitdrukken. En dat in alle sectoren van de samenleving. Zij spreekt de hoop uit dat alle raadsleden hierdoor aan het denken gezet zijn.

Tot slot geeft zij het woord aan stadsdichter Sylvia Hubers. Die verklaart drie ID-banen gehad te hebben en voor deze gelegenheid een klein tweeluikje te hebben geschreven:

Open sollicitatie

Als er ergens toch
In een groot kasteel
Op een wit paard

een wérkkring was
waarin ik zou kunnen gedijen

Werkkring

Werkkring, de werking
Van een werkring

Kring
ik van buiten de cirkel
in

Muur was er, Muur
Hier: werk

Daar: ik
De ID baan
Is een list, een

paard van Troje loodste mij
de wereld van het werken in.

Zonder werkgeversbezwaren!
Zonder werknemersgevaaren!

Ik werkte, lieve mensen
ik was nuttig, want ik deed

mijn ding

De **voorzitter** dankt de gespreksleidster en de overige aanwezigen. Zij wenst allen succes met hun strijd en kondigt aan dat het onderwerp op 14 juli op de agenda staat van de commissie Samenleving.